

راهنمای نگهداری · خزندگان

راهنمای نگهداری آفتاب‌پرست نقابدار

برگه‌ی مرجع عملی برای قفس توری و تهویه، آبیاری قطره‌ای، دما و UVB درست، تغذیه‌ی حشره‌ای و مکمل، تخم‌گذاری ماده‌ها، مشکلات شایع سلامت و نشانه‌های هشدار.

دکتر مهدیار رمزگویان، دامپزشک حیوانات اگزوتیک

Photo: Σ64, "Chamaeleo calyptratus 03", CC BY 4.0, via Wikimedia Commons

۱. کارت اطلاعات سریع

نام فارسی	آفتاب‌پرست نقابدار، آفتاب‌پرست یمنی، «ویلد کملئون»
نام علمی	*Chamaeleo calyptratus*
زیستگاه طبیعی	فلات‌ها و دره‌های کوهستانی یمن و جنوب‌غرب عربستان؛ درخت‌زی و روزفعال، با روزهای گرم و شب‌های خنک‌تر
طول عمر	نرها معمولاً حدود ۵ تا ۸ سال؛ ماده‌ها اغلب کوتاه‌تر (حدود ۴ تا ۶ سال)، به‌خاطر فشار تولید تخم
اندازه‌ی بالغ	نر حدود ۴۰ تا ۶۰ سانتی‌متر با دم؛ ماده کوچک‌تر، حدود ۲۵ تا ۳۵ سانتی‌متر. کلاه سر (کاسک) در نرها بلندتر است
سطح دشواری	متوسط تا دشوار؛ **برای اولین خزنده توصیه نمی‌شود**
رژیم غذایی	حشره‌خوار؛ حشرات زنده‌ی گات‌لودشده با مکمل کلسیم. بالغ‌ها گاهی برگ گیاهان را هم می‌جوند
دما	هوای روز حدود ۲۴ تا ۲۹ درجه؛ نقطه‌ی آفتاب‌گیری بالغ حدود ۳۲ تا ۳۵ درجه (جوان کمی خنک‌تر)؛ شب حدود ۱۶ تا ۲۱ درجه
رطوبت	پایه حدود ۴۰ تا ۶۰٪ در روز، با افزایش کوتاه بعد از اسپری و رطوبت بالاتر در شب؛ همیشه همراه با تهویه‌ی خوب
نور	UVB قوی و لامپ آفتاب‌گیری، حدود ۱۲ ساعت در روز با تایمر؛ تاریکی کامل در شب
اجتماعی/تنها	**کاملاً تنهازی**؛ همیشه یک حیوان در هر قفس، حتی دو ماده یا مادر و فرزند

۲. مناسب چه کسی است؟ آیا انتخاب درستی است؟

آفتاب‌پرست نقابدار مقاوم‌ترین و رایج‌ترین آفتاب‌پرست در بازار است، اما «مقاوم‌ترین آفتاب‌پرست» هنوز یعنی خزنده‌ای حساس که به تهویه، آبیاری روزانه، نور درست و آرامش نیاز دارد و بیماری‌اش را تا مراحل پیشرفته پنهان می‌کند.

انتخاب مناسبی است اگر...

- از تماشای رفتار طبیعی (شکار با زبان، تغییر رنگ، بالا رفتن) لذت می‌برید و هندلینگ برایتان مهم نیست.
- فضای کافی برای یک قفس بلند (حدود ۱۲۰ سانتی‌متر ارتفاع) دارید.
- می‌توانید هر روز اسپری کنید، حشره‌ی زنده نگه دارید و آن‌ها را تغذیه کنید.
- هزینه‌ی تجهیزات اولیه (قفس، UVB، تایمر، سیستم آبیاری) را از قبل دیده‌اید.

بهتر است صبر کنید اگر...

- اولین خزنده‌تان است؛ گکوی پلنگی یا اژدهای ریشو بخشنده‌ترند.
- حیوانی می‌خواهید که با کودکان بازی کند یا زیاد در دست باشد.
- سفرهای مکرر دارید و کسی نیست که روزانه آبیاری و غذادهی کند.
- ماده می‌خواهید ولی برای مدیریت تخم‌گذاری و هزینه‌های احتمالی آن آماده نیستید.
- به دامپزشک آشنا با خزندگان دسترسی ندارید.

نکات قانونی و اخلاقی

همه‌ی آفتاب‌پرست‌های خانواده‌ی *Chamaeleonidae* در فهرست‌های تجارت بین‌المللی حیات‌وحش (CITES) قرار دارند. نقابدار به‌خوبی در اسارت تکثیر می‌شود؛ پس فقط حیوان **پرورش‌یافته در اسارت** را از فروشنده‌ی معتبر بخرید که سن و منشأ آن را می‌داند، و پیش از خرید مقررات سازمان حفاظت محیط زیست و قوانین محلی نگهداری خزندگان را بررسی کنید. حیوانات صیدشده از طبیعت معمولاً پرانگل و پراسترس‌اند. ایران آفتاب‌پرست‌های بومی خود را هم دارد؛ **هرگز آفتاب‌پرست را از طبیعت جمع نکنید** و هرگز حیوان خانگی را در طبیعت رها نکنید؛ نقابدار در برخی نقاط جهان به گونه‌ی مهاجم تبدیل شده است.

۳. محل نگهداری و تجهیزات

قفس: بلند، توری و پرشاخ‌وبرگ

آفتاب‌پرست درخت‌زی است و برای احساس امنیت باید بتواند بالا برود. مهم‌تر از اندازه، **تهویه** است: هوای راکد و مرطوب در تراریوم شیشه‌ای بسته یکی از علت‌های اصلی عفونت تنفسی در آفتاب‌پرست است. به همین دلیل قفس توری (اسکرین) یا قفس ترکیبی (دیواره‌های جامد با سقف و جلوی توری بزرگ) ترجیح داده می‌شود. در خانه‌های خشک، قفس ترکیبی رطوبت را بهتر نگه می‌دارد.

مرحله	اندازه‌ی پیشنهادی (طول × عرض × ارتفاع)	چرا؟
جوان (تا حدود ۴ تا ۶ ماهگی)	حدود ۴۰×۴۰×۶۰ تا ۴۵×۴۵×۹۰ سانتی‌متر	در قفس خیلی بزرگ، جوان حشرات را دیر پیدا می‌کند و پایش غذا خوردن سخت می‌شود
ماده‌ی بالغ	حداقل حدود ۴۵×۴۵×۹۰؛ بهتر ۶۰×۶۰×۱۲۰ سانتی‌متر	فضای کافی برای شیب دما و فاصله‌ی امن از لامپ
نر بالغ	حداقل حدود ۶۰×۶۰×۱۲۰ سانتی‌متر یا بزرگ‌تر	نر بزرگ و فعال است؛ قفس کوچک یعنی استرس، چاقی و کمبود شیب دمایی

چیدمان داخل قفس

- **شاخه‌های افقی و مایل** با قطرهای مختلف، از زیر لامپ تا پایین قفس؛ قطر شاخه باید طوری باشد که پاها دورش را راحت بگیرند.
- **گیاه زنده‌ی غیرسمی و انبوه** (مثل شفلرا، هیبیسکوس یا فیکوس) برای پنهان‌شدن و نگه‌داشتن قطره‌های آب؛

بستر و کف قفس

- **ساده‌ترین و امن‌ترین:** کف خالی یا حوله‌کاغذی که تمیزکردنش آسان است.
- آفتاب‌پرست با زبان شکار می‌کند و ممکن است ذرات بستر را همراه حشره ببلعد؛ از ریگ، ماسه‌ی ریز، پوست درخت ریز و پلت پرهیز کنید.

نقابدار برگ می‌جود، پس گیاه باید بدون سم و کود شیمیایی باشد.
- حداقل دو طرف قفس را با شاخ‌وبرگ بپوشانید تا حیوان همیشه جای دیده‌نشدن داشته باشد.
- قفس را در جایی آرام و بالاتر از سطح چشم بگذارید، دور از رفت‌وآمد، تلویزیون، گربه و سگ.
- آب اسپری و قطره‌چکان باید از کف تخلیه شود یا در سینی جمع و روزانه خالی شود؛ کف همیشه‌خیس منبع کپک و باکتری است.
- قفس بیواکتیو با خاک و گیاه زنده ممکن است، اما به زهکشی و تجربه‌ی بیشتری نیاز دارد.

گرما: شیب دمایی از بالا به پایین

آفتاب‌پرست دمای بدنش را با جابه‌جا شدن بین گرما و سایه تنظیم می‌کند؛ پس قفس باید **شیب دمایی عمودی** داشته باشد: گرم‌ترین نقطه زیر لامپ آفتاب‌گیری در بالای قفس و هوای خنک‌تر در پایین. لامپ را **بیرون و روی سقف توری** قرار دهید، نه داخل قفس؛ آفتاب‌پرست به لامپ داخل قفس می‌رسد و دچار سوختگی جدی می‌شود. دمای نقطه‌ی آفتاب‌گیری را با دماسنج دیجیتال یا دماسنج لیزری در محل استراحت حیوان اندازه بگیرید، نه روی دیواره.

شب‌ها همه‌ی لامپ‌ها خاموش می‌شوند. افت دمای شبانه برای این گونه طبیعی و مفید است و معمولاً گرمای شبانه لازم نیست؛ مگر اینکه اتاق زیر حدود ۱۵ درجه برود که در آن صورت از منبع گرمای **بدون نور** (مثل هیتر سرامیکی) با ترموستات استفاده کنید. سنگ داغ‌شونده و هیت‌مت برای آفتاب‌پرست مناسب نیست.

نور UVB: غیرقابل‌مذاکره

آفتاب‌پرست برای ساختن ویتامین D3 و جذب کلسیم به UVB نیاز دارد؛ بدون آن، حتی با مکمل کلسیم، استخوان‌ها نرم و بدشکل می‌شوند (بیماری متابولیک استخوان). یک لامپ UVB لوله‌ای با کیفیت (معمولاً T5 با خروجی متوسط، مناسب گونه‌های جنگلی/نیمه‌خشک) در سراسر طول سقف، کنار لامپ آفتاب‌گیری، بهترین انتخاب است. توری سقف بخشی از UVB را جذب می‌کند؛ پس فاصله‌ی لامپ تا محل آفتاب‌گیری را طبق دستور سازنده تنظیم کنید و لامپ را طبق توصیه‌ی سازنده (اغلب هر ۶ تا ۱۲ ماه) عوض کنید، حتی اگر هنوز روشن می‌شود. نور پشت شیشه‌ی پنجره UVB ندارد.

> **هشدار: گرمای مستقیم و آفتاب پشت شیشه**
>
> قفس را کنار پنجره‌ی آفتاب‌گیر نگذارید. آفتاب مستقیم می‌تواند در مدت کوتاهی دمای قفس را به حد کشنده برساند. اگر آفتاب‌پرست مدت طولانی با دهان باز و رنگ روشن در پایین قفس می‌ماند، احتمالاً بیش از حد گرم است.

آب: آفتاب‌پرست از ظرف آب نمی‌نوشد

بیشتر آفتاب‌پرست‌ها آب ساکن را «نمی‌بینند» و فقط قطره‌های متحرک روی برگ را می‌لیسند. کم‌آبی مزمن یکی از شایع‌ترین و خاموش‌ترین مشکلات این گونه است و به کلیه آسیب می‌زند.

- **اسپری:** دست‌کم ۲ تا ۳ بار در روز، هر بار تا خیس شدن برگ‌ها (مثلاً صبح و عصر طولانی‌تر). مه‌پاش خودکار با تایمر کار را بسیار ساده‌تر می‌کند.
- **قطره‌چکان (dripper):** چند ساعت در روز روی برگ‌های بالای قفس؛ بسیاری از آفتاب‌پرست‌ها در این زمان می‌نوشند.
- از آب تمیز و آشامیدنی استفاده کنید و مخزن مه‌پاش را مرتب بشویید. بین دو اسپری، قفس باید کمی خشک شود؛ رطوبت دائمی بدون تهویه عامل عفونت تنفسی و پوستی است.
- نشانه‌ی آب‌رسانی کافی: اورات (بخش جامد سفید ادرار) **سفید** باشد؛ اورات زرد یا نارنجی و چشم‌های فرورفته معمولاً یعنی کم‌آبی.

۴. تغذیه

آفتاب‌پرست حشره‌خوار است و تقریباً فقط حشره‌ی **زنده و متحرک** را شکار می‌کند. کیفیت حشره همان کیفیت غذای آفتاب‌پرست است؛ پس حشره‌ها را ۲۴ تا ۴۸ ساعت پیش از غذادهی با سبزیجات تازه و غذای مخصوص «گات‌لود» کنید.

سن / وضعیت	دفعات غذادهی	مقدار تقریبی
نوزاد و جوان (زیر حدود ۶ ماه)	هر روز، یک یا دو وعده	حشرات ریز به اندازه‌ای که در حدود ۵ تا ۱۰ دقیقه بخورد؛ رشد سریع است
جوان بزرگ (حدود ۶ تا ۱۲ ماه)	روزانه یا یک روز در میان	کاهش تدریجی؛ وزن را پایش کنید
نر بالغ	یک روز در میان	چند حشره‌ی متوسط؛ از چاقی پرهیز کنید
ماده‌ی بالغ	هر ۲ تا ۳ روز	چند حشره‌ی متوسط؛ غذای زیاد تولید تخم را بیشتر می‌کند (توضیح در بخش ۷)

اندازه‌ی حشره نباید بزرگ‌تر از فاصله‌ی بین دو چشم حیوان باشد.

چه بدهیم؟

- **پایه:** جیرجیرک، سوسک‌های پرورشی (مثل دوبیا)، ملخ پرورشی.
- **تنوع:** لارو مگس سرباز سیاه (کلسیم بالا)، کرم ابریشم، کرم شاخی.
- **گاه‌به‌گاه و کم:** سوپرورم و کرم آرد (چرب یا سخت‌هضم‌اند).
- **مکمل:** پودر کلسیم روی بیشتر وعده‌ها، و مکمل کلسیم+D3 و مولتی‌ویتامین مخصوص خزندگان با فاصله‌ی منظم، طبق برنامه‌ای که با دامپزشک تنظیم می‌کنید.
- تنوع حشرات را حفظ کنید؛ آفتاب‌پرست‌ها از یک نوع غذا زود خسته می‌شوند.

چه ندهیم؟

- حشرات صیدشده از باغ و خیابان (سم، انگل).
- کرم شب‌تاب و حشرات ناشناخته؛ برخی برای خزندگان سمی‌اند.
- حشره‌ی بزرگ‌تر از اندازه‌ی مجاز، به‌ویژه برای جوان‌ها.
- تعداد زیادی جیرجیرک آزاد در قفس که شب حیوان را گاز بگیرند؛ حشرات خورده‌نشده را جمع کنید.
- **مکمل بیش‌ازحد:** زیادی ویتامین D3 و ویتامین A هم آسیب‌زاست؛ «بیشتر» بهتر نیست.

چرا جام غذا یا تغذیه با دست؟

جام غذا با دیواره‌ی صاف (که حشره نتواند فرار کند) کمک می‌کند بدانید حیوان چقدر خورده است. تغذیه با پنس یا دست هم اعتماد ایجاد می‌کند و فرصت خوبی برای دیدن پرتاب زبان است؛ زبانی که به هدف نمی‌رسد یا کوتاه پرتاب می‌شود می‌تواند نشانه‌ی اولیه‌ی کمبود کلسیم باشد.

۵. برنامه‌ی مراقبت

روزانه

- [ ] اسپری صبح و عصر (و در صورت نیاز ظهر)؛ روشن‌کردن قطره‌چکان
- [ ] کنترل دمای نقطه‌ی آفتاب‌گیری و پایین قفس
- [ ] غذادهی طبق جدول سن، با پودر مکمل
- [ ] جمع‌کردن حشرات خورده‌نشده و مدفوع
- [ ] نگاه کوتاه به چشم‌ها، رنگ، رفتار و رنگ اورات

هفتگی

- [ ] وزن‌کشی با ترازوی گرمی و ثبت در دفترچه
- [ ] شستن ظرف غذا، سینی کف و مخزن مه‌پاش

ماهانه

- [ ] ضدعفونی کامل‌تر قفس و شاخه‌ها با مواد مناسب و آبکشی کامل
- [ ] بررسی شاخه‌های لق و سیم‌کشی و ایمنی لامپ‌ها
- [ ] مقایسه‌ی روند وزن؛ کاهش وزن یعنی بررسی بیشتر
- [ ] در ماده‌های بالغ: پایش شکم و رفتار حفاری

سالانه / دوره‌ای

- [ ] تعویض لامپ UVB طبق توصیه‌ی سازنده (یادداشت تاریخ نصب)
- [ ] معاینه‌ی سالانه نزد دامپزشک اگزوتیک و آزمایش مدفوع

- [ ] تمیزکردن برگ‌ها و توری از مدفوع
- [ ] بررسی گیاهان (آبیاری، برگ آسیب‌دیده، کپک)
- [ ] بازبینی اندازه‌ی قفس با رشد حیوان

بهداشت و سالمونلا

خزندگان ممکن است بدون نشانه، باکتری سالمونلا را حمل کنند. بعد از دست‌زدن به حیوان، حشرات یا وسایل قفس دست‌ها را با آب و صابون بشویید، تجهیزات قفس را در سینک آشپزخانه نشویید و کودکان زیر ۵ سال، سالمندان، زنان باردار و افراد با ایمنی ضعیف تماس مستقیم نداشته باشند یا با نظارت باشد.

۶. رفتار، دست‌آموزی و هندلینگ

آفتاب‌پرست حیوان «تماشایی» است؛ بیشترشان هندلینگ را تحمل می‌کنند اما از آن لذت نمی‌برند و دست‌زدن مکرر استرس مزمن ایجاد می‌کند که سیستم ایمنی را ضعیف می‌کند. هدف، اعتماد است نه بغل‌کردن.

رفتار یا رنگ	معنای احتمالی
رنگ‌های روشن و آرام، چشم‌های باز و کنجکاو	حیوان آرام و راحت است
رنگ تیره، الگوی تند و کنتراست بالا	استرس، ترس یا سرما؛ گاهی هیجان جفت‌گیری
بادکردن بدن، باز کردن دهان، هیس‌کردن، تاب‌خوردن	تهدید و دفاع؛ عقب بکشید و فاصله بدهید
دهان باز در زیر لامپ	اگر کوتاه است: تنظیم دما؛ اگر طولانی است: گرمای زیاد یا مشکل تنفسی
چشم‌های بسته در طول روز	معمولاً نشانه‌ی بیماری یا کم‌آبی؛ نیاز به بررسی
ماده‌ای با خال‌های رنگی تیره و پرخاشگری ناگهانی	معمولاً رنگ «باردار/نپذیرنده»؛ نزدیک بودن تخم‌گذاری را در نظر بگیرید

روش درست هندلینگ

- هرگز از بالا یا پشت چنگ نزنید؛ این حرکت شبیه حمله‌ی پرنده‌ی شکاری است.
- دست را آرام جلوی حیوان، کمی پایین‌تر از او بگیرید تا خودش روی دست بیاید.
- جلسات را کوتاه نگه دارید و بعد او را به بلندترین شاخه برگردانید.
- تغذیه با پنس یا دست بهترین راه ساختن اعتماد است.

چرا هرگز دو آفتاب‌پرست با هم؟

نقابدار به‌شدت قلمروطلب است. دو حیوان در یک قفس (حتی ماده‌ها) دچار استرس دائمی، کم‌خوری، دعوا و آسیب می‌شوند و فرد ضعیف‌تر اغلب آرام‌آرام بیمار می‌شود. حتی **دیدن** آفتاب‌پرست دیگر یا تصویر خودش در شیشه می‌تواند استرس‌زا باشد؛ قفس‌ها را طوری بچینید که به هم دید نداشته باشند.

۷. مشکلات شایع سلامت و نشانه‌های هشدار

آفتاب‌پرست‌ها بیماری را پنهان می‌کنند و وقتی نشانه آشکار می‌شود، مشکل اغلب پیشرفته است. بیشتر بیماری‌های این گونه به **شرایط نگهداری** برمی‌گردد. جدول زیر برای شناخت نشانه‌هاست، نه برای تشخیص یا درمان در خانه.

مشکل	نشانه‌های هشدار	علت‌های رایج / پیشگیری
بیماری متابولیک استخوان	پاهای خمیده یا ضعیف، چنگ‌زدن ضعیف به شاخه، فک نرم یا بدشکل، لرزش، زبانی که به هدف نمی‌رسد، شکستگی	نبود یا کهنه بودن UVB، کمبود کلسیم، حشرات بدون گات‌لود
کم‌آبی	چشم‌های فرورفته، اورات زرد یا نارنجی، پوست چروک، بی‌حالی، پوست‌اندازی ناقص	اسپری یا قطره‌چکان ناکافی؛ در درازمدت به نقرس و آسیب کلیه می‌رسد

مشکل	نشانه‌های هشدار	علت‌های رایج / پیشگیری
مشکلات تخم‌گذاری ماده‌ها	شکم بزرگ و برآمده، حفاری بی‌نتیجه، بی‌قراری یا بی‌حالی، زور زدن، قطع غذا، ماندن طولانی در کف قفس	نبود ظرف تخم‌گذاری مناسب، غذای زیاد، کمبود کلسیم؛ **اورژانس** است
عفونت تنفسی	دهان باز در غیر از زیر لامپ، حباب یا ترشح از بینی و دهان، صدای خس‌خس، بالا نگه‌داشتن سر	تهویه‌ی ضعیف همراه با رطوبت دائمی، سرمای زیاد، استرس
عفونت دهان (استوماتیت)	قرمزی یا تورم لثه، ماده‌ی پنیری در دهان، کاهش اشتها	آسیب دهان، استرس، کمبودهای تغذیه‌ای
مشکلات چشم	چشم بسته یا متورم، مالیدن چشم به شاخه، ترشح	کم‌آبی، جسم خارجی، عفونت، کمبودهای تغذیه‌ای
سوختگی	لکه‌های تیره یا تاول، پوست مرده روی سر و پشت	لامپ داخل قفس یا شاخه‌ی خیلی نزدیک به لامپ
انگل‌ها	کاهش وزن با وجود اشتها، مدفوع آبکی یا بدبو	حیوانات صیدشده از طبیعت، حشرات آلوده؛ آزمایش مدفوع و قرنطینه
تورم زیر گلو (ادم)	کیسه‌ی نرم و آب‌دار زیر چانه یا گلو	علت‌ها متفاوت است (مثلاً مکمل‌دهی نادرست، بیماری کلیه یا کبد)؛ نیاز به بررسی دامپزشک
بیرون‌زدگی اندام (پرولاپس)	بافت صورتی یا قرمز بیرون‌زده از مقعد	زور زدن، کمبود کلسیم، مشکل تولیدمثلی؛ **اورژانس**

ماده‌ها: حتی بدون نر تخم می‌گذارند

ماده‌ی بالغ نقابدار معمولاً از حدود ۵ تا ۶ ماهگی، **حتی بدون جفت‌گیری**، تخم‌های غیربارور می‌سازد و ممکن است چند بار در سال تخم بگذارد. اگر جای مناسب پیدا نکند، تخم‌ها را نگه می‌دارد که می‌تواند کشنده باشد. یک **ظرف تخم‌گذاری** عمیق و تیره (عمق حدود ۳۰ سانتی‌متر) پر از مخلوط ماسه و خاک نم‌دار که شکلش را هنگام حفر حفظ کند، در دسترس بگذارید و حیوان را هنگام حفاری مزاحم نشوید. تغذیه‌ی کنترل‌شده‌تر در ماده‌ها و دمای پایه‌ی کمی پایین‌تر می‌تواند اندازه‌ی دسته‌ی تخم را کمتر کند. بعد از تخم‌گذاری هر شک به تخم باقی‌مانده را با دامپزشک بررسی کنید.

۸. چه زمانی فوراً به دامپزشک اگزوتیک مراجعه کنیم؟

نشانه‌های اورژانسی (همان روز)

- ماده‌ای که شکم برآمده دارد، حفاری کرده ولی تخم نگذاشته، یا ضعیف و بی‌حال در کف قفس مانده است
- تنفس با دهان باز و خس‌خس، حباب یا ترشح از دهان و بینی
- لرزش، تشنج، ناتوانی در چنگ‌زدن به شاخه یا افتادن از شاخه
- بافت بیرون‌زده از مقعد، خونریزی، سوختگی یا زخم عمیق
- چشم‌های بسته و فرورفته همراه با بی‌حالی شدید
- فک نرم یا بدشکل، شکستگی، یا ناتوانی ناگهانی در پرتاب زبان
- قطع کامل غذا بیش از چند روز همراه با کاهش وزن (به‌ویژه در جوان‌ها)

تا رسیدن به دامپزشک

حیوان را در ظرف تهویه‌دار با یک شاخه و حوله‌ی کاغذی، در دمای معتدل (نه داغ) و تاریکی نسبی منتقل کنید. اسپری سبک روی برگ یا دیواره مانعی ندارد، اما آب را به زور در دهان نریزید. هیچ داروی انسانی یا دامی بدون تجویز دامپزشک ندهید. عکس قفس و لامپ‌ها، دماها، برنامه‌ی مکمل و نمونه‌ی مدفوع تازه را همراه ببرید.

۹. چک‌لیست خرید و انتخاب حیوان سالم

نشانه‌های یک آفتاب‌پرست سالم

- [ ] چشم‌های باز، برجسته و فعال که مستقل می‌چرخند
- [ ] چنگ‌زدن محکم به شاخه و راه رفتن هماهنگ
- [ ] پاها و فک صاف و بدون خمیدگی
- [ ] بدن پر، بدون استخوان‌های لگن برجسته
- [ ] دهان و بینی بدون ترشح و حباب
- [ ] پوست بدون زخم، سوختگی یا تکه‌های پوست‌اندازی گیرکرده
- [ ] مقعد تمیز؛ اورات سفید
- [ ] اگر ممکن است، ببینید که با زبان شکار می‌کند
- [ ] ترجیحاً جوان ۳ ماهه یا بزرگ‌تر

پیش از آوردن به خانه

- [ ] قفس توری یا ترکیبی، با اندازه‌ی مناسب سن
- [ ] شاخه‌ها و گیاهان زنده‌ی غیرسمی
- [ ] لامپ آفتاب‌گیری و لامپ UVB لوله‌ای با محافظ و تایمر
- [ ] دماسنج دیجیتال و رطوبت‌سنج
- [ ] اسپری دستی یا مه‌پاش خودکار و قطره‌چکان
- [ ] منبع حشرات پرورشی، غذای گات‌لود، پودر کلسیم و مولتی‌ویتامین
- [ ] برای ماده: ظرف تخم‌گذاری عمیق
- [ ] ترازوی گرمی و دفترچه‌ی ثبت
- [ ] شماره‌ی تماس یک دامپزشک اگزوتیک

از فروشنده سن، جنسیت، منشأ (پرورشی یا صید از طبیعت)، نوع غذا و برنامه‌ی مکمل را بپرسید. نرها از چند روزگی یک برآمدگی کوچک روی پاشنه‌ی پای عقب دارند. حیوان جدید را اگر خزنده‌ی دیگری دارید، چند هفته قرنطینه کنید و در ماه اول یک معاینه‌ی پایه و آزمایش مدفوع انجام دهید.

۱۰. پرسش‌های متداول

آیا تغییر رنگ آفتاب‌پرست برای استتار است؟

بیشتر نه. تغییر رنگ عمدتاً نشان‌دهنده‌ی خلق‌وخو، دما و پیام‌دادن به هم‌نوعان است. رنگ تیره و تار معمولاً یعنی سرما، استرس یا بیماری، و رنگ روشن و آرام یعنی راحتی.

آفتاب‌پرستم هیچ‌وقت آب نمی‌خورد؛ مشکلی نیست؟

احتمالاً از قطره‌ها می‌نوشد و شما نمی‌بینید. معیار درست، رنگ اورات (سفید)، پری چشم‌ها و وزن ثابت است. اگر اورات نارنجی است، زمان اسپری و قطره‌چکان را بیشتر کنید و اگر بهتر نشد، به دامپزشک مراجعه کنید.

می‌توانم یک ماده را بدون نر نگه دارم؟

بله و این رایج است، اما بدانید که ماده‌ها حتی بدون نر تخم می‌گذارند. ظرف تخم‌گذاری مناسب، تغذیه‌ی کنترل‌شده و کلسیم کافی ضروری است.

چرا آفتاب‌پرستم ناگهان غذا نمی‌خورد؟

تکراری‌شدن نوع حشره، پوست‌اندازی، دمای پایین، استرس (مثلاً دیدن حیوان دیگر) و در ماده‌ها نزدیک‌شدن تخم‌گذاری از علت‌های رایج‌اند. اگر بی‌اشتهایی بیش از چند روز طول کشید یا با کاهش وزن، چشم بسته یا تغییر رفتار همراه بود، به دامپزشک مراجعه کنید.

هشدار پایانی: این راهنما برای آموزش صاحبان خزنده تهیه شده و **جایگزین معاینه و تشخیص دامپزشک نیست**؛ هیچ دارو یا دوزی در آن نیامده و با هر نشانه‌ی بیماری باید به دامپزشک اگزوتیک مراجعه کنید.

دکتر مهدیار رمزگویان — exoticsbymahdiyar.ir · نسخه ۱.۰ · ۷ آبان ۱۴۰۵ (۲۹ اکتبر ۲۰۲۶)